

[B] **GROOTS AFSCHIED IN A-MINEUR.
“PADDENKOPPENLAND” VAN LUC DE VOS**

Alle gevoelige liederen beginnen met A-mineur. Dus als Ronny De Keyzer zijn gitaar neemt om een gevoelig liedje te schrijven, slaat hij dat akkoord aan. Zo ook voor ‘Blue Is the Colour of My Sadness’, het nummer dat De Keyzer, op bijna vijftigjarige leeftijd, heel even wereldberoemd in Vlaanderen zal maken en hem korte tijd laat proeven van het leven van de *rich and famous*, voordat hij moet terugkeren naar zijn weinig sprankelende bestaan als postbode in Molenbeek of Vilvoorde, ooit “het Charleroi van het noorden”, maar sinds de komst van de commerciële televisie “het Hilversum van het zuiden”.

De Keyzer is de hoofdfiguur in *Paddenkoppenland*, Luc De Vos’ laatste roman die een paar maanden voor zijn plotse dood, eind 2014, verscheen. De Vos, vooral bekend als zanger en tekstschrijver van de Gentse rockband Gorki, werd bijna bij toeval auteur toen hij in de jaren negentig columns begon te schrijven voor de krant *De Standaard*. *Paddenkoppenland* is zijn achtste boek, en hij beschouwde het zelf als zijn echte literaire debuut.

Net zoals in zijn eerdere werken *Het woord bij de daad* (2002), *De rest is geschiedenis* (2004) of *De volksmacht* (2005) blijft De Vos dicht bij huis. Ronny De Keyzer, geboren in de jaren zestig en opgroeiend in schaarste tussen de “paddenkoppen” (de boeren en werkmensen uit de Kanaalzone vlak bij de grote stad Gent), staat niet ver van De Vos.

De Vos vertolkt ook hier zijn in Vlaanderen bekende thema’s: onbehagen over de ontevredenheid van veel Vlamingen, terwijl ze nu “in het beste land ter wereld” wonen en blijkbaar zijn vergeten dat er een tijd was waarin water nog uit de pomp kwam en garnaalkroketten een ongekende luxe waren. In *Paddenkoppenland* staat een oude wereld waarin de zuil zorgt voor haar onderdanen (Ronny krijgt een baan als bediende bij de Christelijke Mutualiteit) tegenover een nieuwe wereld, waarin de komst van commerciële televisie een symbool vormt voor de veelheid aan keuzes. Als Ronny bij de bevallige Adinda op de bank belandt en zij hem vertelt dat ze zijn succesnummer, “het mooiste lied aller tijden”, heeft gezongen tijdens de talentenjacht *The Voice*, moet hij haar bekennen dat optreden te hebben gemist. “Adinda, de televisie tegenwoordig, het is

Luc De Vos in Wippelgem, het dorp in de Gentse kanaalzone waar hij zijn jeugd doorbracht.

niet zoals in mijn tijd. Het is zoveel allemaal en zo onoverzichtelijk.”

Die verzuchting staat symbool voor hoe Ronny in het leven staat: het overkomt hem allemaal. Hij gaat nergens naar op zoek, jaagt het succes niet na, probeert op zich niets van zijn leven te maken. Zelfs de liefde komt hem zomaar aanwaaien – één keer in de vorm van zijn collega Godelieve, die hem de kinderen Mira en Puck schenkt, een tweede keer met Adinda. Ronny beleeft niet meer dan wat banale avonturen, hij probeert wel gitaar te spelen of een fantasyroman te schrijven, maar erg daadkrachtig is hij niet. “Schermutselingen, ongelukken gebeurden buiten mijn wil om. Ook de goede dingen zouden mij buiten mijn wil om in de toekomst te beurt vallen”, constateert Ronny al vele jaren voor zijn kortstondige succes. Zelfs zijn ontdekking berust op louter toeval, tijdens een decadent feestje waar de regisseur Eddy Verheyen zijn postbode mee naartoe heeft gesleurd. En ook om het succes lang vast te houden heeft Ronny geen talent. “Hij dacht aan die verloren tijd, toen hij nooit zijn best had gedaan en had zitten wachten tot er hem iets zou overkomen. Nu hij eindelijk was waar hij wilde zijn, had hij het verknoeid.” Niet geheel toevallig luidt een verkeerd antwoord in een tv-quiz de snelle val van Ronny De Keyzer in.

Ondanks de bekende thematiek is *Paddenkoppenland* niet zomaar een herhaling van zetten. De Vos beschouwde de roman zelf als zijn meest voldragen werk, en dat is het ook met voorsprong. Hier is geen columnist, maar een echte schrijver aan het werk, die in korte, trefzekere

zinnen zijn visie geeft op een leven en een land. Balancerend tussen ironie en gelatenheid, want de ontevredenheid van De Keyzer met zijn landgenoten is wranger en dieper dan in voorgaande werken of in de liedjes van De Vos. De ironie die De Vos zo veelvuldig hanteert, is hier en daar zelfs verdwenen, en dat laat een De Keyzer zien die teleurgesteld is in het leven om hen heen: “De mensen zijn lui en lelijk, dat heb ik geleerd in mijn leven. En de jongste jaren ben ik haat gaan voelen tegen het volk waar ik zelf toe behoort. De Vlamingen zijn slecht, Adinda. Misschien bestaat er toch zoiets als ras en afkomst, misschien wonen in Vlaanderen alleen slechte mensen, het zit er ingebakken, de lelijkheid, de domheid, de vernietigingsdrang.”

Datzelfde Vlaanderen zou De Vos, na zijn plotse dood, in de armen sluiten en huldigen als een volkserocker die als geen ander de volksaard had weten te vatten in zijn teksten. Het lied ‘Mia’ werd definitief de hymne van een generatie. Dat alles terwijl De Vos even voordien nog had getreurd om de magere ontvangst van zijn boek: alleen *NRC* plaatste een mild positieve recensie, *De Morgen* bracht een groot interview.

We weten niet hoe het met de gelouterde Ronny De Keyzer afloopt. Hij neemt afscheid van de lezer terwijl hij naar de televisie kijkt, een programma met Nederlanders aan de Spaanse Costa Brava, die niet beseffen waar ze echt zijn. “Deze mensen hadden aanvaard dat zij op die plek waren die zij niet kenden. Ze hadden ergens in de tijd en in de ruimte in een kantoor een vakantie geboekt en waren met een bus naar een luchthaven gebracht, op het vliegtuig hadden zij een broodje met worst verorberd en dat vliegtuig had ze ergens heen gevlogen. En nu waren zij hier aanwezig. Zij hadden aanvaard dat de problemen opgelost waren. Zij hoefden geen honger of kou te lijden, zij hoefden ook niet in de ijstijd op een mammoet te gaan jagen. Wij hoefden ons voorlopig weinig zorgen te maken.” De zorgeloosheid als ultieme gelukstoestand, misschien is het de gelouterde De Keyzer uiteindelijk toch gelukt.

DIRK VANDENBERGHE

LUC DE VOS, *Paddenkoppenland*, AtlasContact, Amsterdam, 2014, 174 p.